

IZVJEŠTAJ O KVALITETU Anketa o radnoj snazi 2011

FEDERALNI ZAVOD ZA
STATISTIKU

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I
HERCEGOVINE

Sadržaj

1	Uvod u statistički proces i njegove rezultate – Metodologija istraživanja.....	2
1.1	Namjena istraživanja.....	2
1.2	Pravni osnov i odgovornost	2
1.3	Jedinica posmatranja i izvještavanja (anketiranja)	3
1.4	Prikupljanje podataka	3
1.5	Obuhvat.....	4
1.6	Definicije	4
1.7	Obrada podataka	5
1.8	Objavlivanje rezultata	6
1.9	Ključne varijable.....	6
1.10	Ključne statistike	6
1.11	Upitnik	7
1.12	Kontakt informacije.....	7
2	Relevantnost.....	8
2.1	Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih statistika Evropskog statističkog sistema(ESS)	8
3	Tačnost.....	8
3.1	Greške uzorkovanja	8
3.2	Neuzoračke greške	9
3.2.3	Greške neodgovora	11
4	Pravovremenost i aktuelnost	13
4.1	Pravovremenost objave.....	13
4.2	Aktuelnost objave.....	13
4.3	Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i aktuelnost objave	14
5	Dostupnost i jasnoća.....	14
5.1	Dostupnost	14
5.2	Jasnoća.....	15
6	Uporedivost i skladnost	16
6.1	Vremenska uporedivost	16
6.2	Geografska uporedivost.....	17
6.3	Desezoniranje	17
6.4	Skladnost između prvih i konačnih podataka.....	17
6.5	Skladnost s rezultatima referentnog istraživanja.....	17
7	Ustupci – kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta	19
8	Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika.....	19
8.1	Klasificiranje i razumijevanje korisnika	19
8.2	Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika.....	20
9	Troškovi i opterećenost ispitanika/izvještajnih jedinica	20
9.1	Troškovi istraživanja statističkog ureda	20
9.2	Opterećenost i troškovi ispitanika/izvještajnih jedinica	20
9.3	Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti	21
10	Povjerljivost, transparentnost i zaštita.....	21
10.1	Povjerljivost	21
10.2	Transparentnost	21
10.3	Zaštita	21
11	Zaključak.....	22

1 Uvod u statistički proces i njegove rezultate – Metodologija istraživanja

1.1 Namjena istraživanja

Anketa o radnoj snazi je istraživanje kojim se prikupljaju podaci o osnovnim karakteristikama radno sposobnog stanovništva, na osnovu kojih se vrši procjena ukupne radne snage u zemlji, kao i podaci o demografskim, obrazovnim, socio - ekonomskim i drugim karakteristikama stanovništva. Glavni cilj ovog istraživanja je dobijanje podataka o tri osnovna, međusobno isključiva, kontigenta stanovništva: zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih osoba.

Anketni podaci, takođe, služe za praćenje, mjerenje i ocjenjivanje ekonomskih i društvenih kretanja u Federaciji BiH.

Metodološke postavke ankete zasnovane su na preporukama i definicijama Međunarodne organizacije rada (International Labour Organisation - ILO) i Statističkog ureda Evropske unije (Eurostata). Anketa pripremljena na ovaj način obezbjeđuje usklađenost podataka sadrugim zemljama.

Anketa radne snage se provodi jedanput godišnje, u proljeće, i njeno provođenje na terenu traje dvije sedmice.

1.2 Pravni osnov i odgovornost

- Zakon o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Statistički program 2009-2012 i Plan provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2011. godinu;
- Preporuke ILO i regulative EC vezane za Anketu radne snage - ARS (Labour Force Survey – LFS):
 - Regulativa (EC) Br. 1372/2007 evropskog Parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2007. koja dopunjava Regulativu Vijeća (EC) Br. 577/98 o organiziranju Ankete o radnoj snazi u EU. Napomena: ova regulativa mijenja status anketne varijable 'dohodak' iz dobrovoljne u obaveznu.
 - Regulativa (EC) br. 2257/2003 evropskog Parlamenta i Vijeća od 25. novembra 2003. koja dopunjava Regulativu Vijeća (EC) br. 577/98 o organiziranju Ankete o radnoj snazi u EU i prilagođavanju liste anketnih varijabli (OJ No L 336/6). Napomena: ova regulativa uvodi nove varijable i dopušta pristup za set strukturalnih varijabli.
 - Regulativa (EC) br. 1991/2002 evropskog Parlamenta i Vijeća od 8. oktobra 2002. koja dopunjava Regulativu Vijeća (EC) br. 577/98 o organiziranju Ankete o radnoj snazi u EU (OJ No L 308/1). Napomena: ova regulativa postavlja vremenski okvir za prelazak sa godišnjeg na kontinuirano provođenje Ankete radne snage.
 - Regulativa Vijeća (EC) br. 577/98 od 9. marta 1998. o organizovanju Ankete o radnoj snazi u EU (OJ No L 77/3). Napomena: ovo je glavna regulativa sa odredbama o načinu organizacije i provođenja ankete, obilježjima koja se prikupljaju, učestalosti provođenja istraživanja, jedinicama posmatranja, uzorku, te načinu izrade i dostavljanja rezultata.
- Preporuke za implementaciju LFS.

Anketa radne snage 2011 je dio Statističkog programa(2009-2012)i Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2011. godinu.Ovo istraživanje je zajednički projekat tri statističke institucije u BiH (Agencija za statistiku BiH, Republički zavod za statistiku RS i Federalni zavod za statistiku), koje su timski radile na izradi instrumentarija za provođenje Ankete o radnoj snazi (obrasci, uputstva, program za unos i obradu podataka), njenoj realizaciji na terenu, izradi i analizi podataka.

1.3 Jedinica posmatranja i izvještavanja (anketiranja)

Jedinica posmatranja u anketi je domaćinstvo koje živi u stambenoj jedinici izabranoj u uzorak, a jedinica izvještavanja(anketiranja) su svi članovi domaćinstva.

Domaćinstvom se smatra svaka porodična ili druga zajednica osoba koje se izjasne da zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba, bez obzira da li se svi članovi stalno nalaze u mjestu gdje je nastanjeno domaćinstvo ili neki od njih borave duže vrijeme u drugom naselju, odnosno državi zbog rada, školovanja ili iz drugih razloga. Domaćinstvo može biti:

(a) dvije ili više osoba, bez obzira na njihovu srodnost, koje dijele isti stambeni prostor i koje obično zajednički nabavljaju i troše hranu (višečlano domaćinstvo) i

(b) jedna osoba, koja u stambenom prostoru živi sama, ili živi sa drugim osobama, ali ne učestvuje u zajedničkom nabavljanju i trošenju hrane (jednočlano domaćinstvo).

Demografski podaci prikupljaju se za sve članove domaćinstva, a podaci o radnoj aktivnosti za članove domaćinstva stare 15 i više godina. Kriterij o tome za koje osobe,starosti 15 i više godina, se prikupljaju podaci o radnoj aktivnosti je prisutnost člana domaćinstva u zadnjih 12 mjeseci u odnosu na referentnu sedmicu. Osobe koje su odsutne iz domaćinstva 12 mjeseci i duže iz razloga: 1. Školovanje, 2. Rad/zaposlenje u BiH, 3. Rad/zaposlenje za domaćeg poslodavca izvan BiH, obuhvataju se pitanjima o radnoj aktivnosti. Za osobe koje su odsutne iz domaćinstva 12 mjeseci i duže iz razloga: 4. Rad/zaposlenje za stranog poslodavca izvan BiH, 5. Bolest/liječenje, 6. Ostali razlozi, ne prikupljaju se podaci o radnoj aktivnosti, tj. ove osobe ne prolaze filter za nastavak učešća u anketi.

1.4 Prikupljanje podataka

Za provođenje ankete se koristi upitnik u papirnoj formi.

Podaci se prikupljaju direktnim anketiranjem-intervjuisanjem svih članova domaćinstva koji žive u uzorkom izabranim stambenim jedinicama. Odgovore u anketi daje svaki član domaćinstva za sebe, a za djecu mlađu od 15 godina roditelj ili staratelj. Jedan član, nosilac ili najupućenija osoba u domaćinstvu može dati odgovore za sve članove posmatranog domaćinstva. Učešće ispitanika u anketi je dobrovoljno,a na obrascu je istaknuta povjerljivost individualnih podataka.

Većina podataka se odnosi na ekonomsku aktivnost osoba u konkretnoj kalendarskoj sedmici, od ponedjeljka do nedjelje, koja se naziva referentnom sedmicom. Određeni broj podataka se odnosi na druge periode (četiri sedmice, ili godina dana u odnosu na referentnu sedmicu).

Referentna sedmica za ARS 2011 je bila od 04. do 10. aprila 2011. godine i prethodila je periodu terenskoga rada, odnosno anketiranja. Anketiranje je obavljeno u periodu od dvije sedmice, od 11. do 24. aprila 2011. godine.

Terenski rad, kao i angažman anketara i kontrolora, organizovan je u saradnji sa kantonalnim statističkim službama/uredima.

1.5 Obuhvat

Anketom je obuhvaćeno 10.501 domaćinstava u BiH, od čega 5.935 u Federaciji BiH. Uzorkom su obuhvaćena privatna domaćinstva, a nisu obuhvaćena kolektivna domaćinstva (studentski i đački domovi, domovi za djecu i omladinu ometenu u razvoju, domovi za socijalno ugroženu djecu, domovi za penzionere, stare i iznemogle, domovi za odrasle invalide, manastiri, samostani i slično).

Uzorak je dizajniran kao stratifikovani dvoetafni slučajni uzorak.

1.6 Definicije

Radno sposobno stanovništvo obuhvata sve osobe starosti 15 i više godina.

Zaposlene osobe su osobe starosti 15 i više godina koje su:

- tokom referentne sedmice radile-obavljale aktivnost najmanje jedan sat za plaću ili naknadu, bez obzira na njihov formalni status ili
- nisu radile tokom referentne sedmice, a imaju posao na koji će se vratiti.

Prema EU definicijama, koje su primijenjene u ARS 2011, osobe imaju posao na koji će se vratiti ukoliko njihova odsutnost saposla traje kraće od tri mjeseca, ili ukoliko trajeduže od tri mjeseca a za to vrijeme primaju plaću u iznosu 50% ili višem.

Kontigent zaposlenih osoba čine:

- a) zaposlenici (osobe u zaposlenju koje za svoj rad primaju plaću ili naknadu);
- b) samozaposleni (poslodavci koji upravljaju poslovnim subjektom i zapošljavaju jednog ili više zaposlenika, te osobe koje rade za vlastiti račun i ne zapošljavaju zaposlenike);
- c) neplaćeni pomažući članovi domaćinstva (članovi koji rade u porodičnom biznisu).

Podzaposlene osobe su osobe koje rade kraće od punog radnog vremena a žele da rade više i spremne su da prihvate više posla u naredne dvije sedmice.

Nezaposlene osobe su osobe koje imaju 15 i više godina i koje:

- nisu u referentnoj sedmici radile-obavljale nikakvu aktivnost za plaću ili naknadu, niti su imale posao na koji će se vratiti (što podrazumijeva da su bile odsutne sa posla duže od tri mjeseca i za vrijeme odsutnosti nisu bile plaćene, ili su bile plaćene manje od 50%).
- aktivno su tražile posao u toku četiri prethodne sedmice (referentna i tri prethodne), ili nisu tražile posao jer su našle posao koji će početi raditi u skoroj budućnosti;
- bile su raspoložive za početak rada-mogu početi raditi u toku naredne dvije sedmice ako im se ponudi posao.

Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo čine zaposlene i nezaposlene osobe.

Neaktivno stanovništvo čine osobe starosti 15 i više godina i koje nisu svrstane niti u zaposlene niti u nezaposlene.

Obeshrabrene neaktivne osobe su osobe koje nisu tražile posao u referentnom periodu jer su uvjerene da ne mogu naći posao, iako žele raditi i spremne su da počnu raditi u naredne dvije sedmice ako im se ponudi posao.

Prethodno navedeni statusi određeni su definicijama Međunarodne organizacije rada (ILO).

U Anketi o radnoj snazi se prikupljaju i podaci o radnom statusu anketiranih osoba prema njihovom sopstvenom viđenju—*subjektivnoviđenje vlastitog radnog statusa*.

Stopa aktivnosti predstavlja procentualno učešće radne snage u radno sposobnom stanovništvu.

Stopa zaposlenosti predstavlja procentualno učešće zaposlenih osoba u radno sposobnom stanovništvu.

Stopa nezaposlenosti predstavlja procentualno učešće nezaposlenih osoba u radnoj snazi.

1.7 Obrada podataka

Unos, analiza i obrada anketnog materijala je urađena u centrali Federalnog zavoda za statistiku.

Postoje dvije vrste neodgovora u ovoj anketi: neodgovor cijelog domaćinstva (unit non-response), i neodgovor na pojedina pitanja (item non-response).

Kod neodgovora cijelog domaćinstva (bilo da nije nađeno na adresi ili je odbilo učešće u anketi iz nekog razloga) ne vrši se imputacija, već se korekcija radi kroz ponderisanje (korekcija inicijalnog pondera neodgovorom).

Kod neodgovora na određeno pitanje vrši se imputacija i to zavisno od vrste pitanja. Pri tome, imputacija se vrši samo na pitanjima bitnim za izradu publikacije, kao što su dužina traženja posla, sati rada, itd. Kod kontinuiranih varijabli se obično primjenjuje postupak prosjeka ili medijane i to u posmatranim grupama npr. za određenu starosnu dob, određenu školsku spremu, određeno zanimanje, itd.

Kod kategorijskih varijabli koristi se ili istorijski podatak (ako postoji – npr. ARS iz prethodne godine) ili logičko zaključivanje (ako je ovih slučajeva malo) ili hot-deck metoda. Ponekad se vrši i naknadna telefonska kontrola, kad dođe do faze obrade podataka.

Prvi korak koji je neophodno napraviti da bi se došlo do ocjene nepoznatih parametara populacije jeste izračunavanje inicijalnih pondera. Inicijalni ponder predstavlja recipročnu vrijednost vjerovatnoće izbora te jedinice u uzorak. U slučaju stratifikovanog slučajnog uzorka, u kome je u stratumu h u uzorak izabrano n_h jedinica, dok je u stratumu ukupno N_h jedinica, vjerovatnoća izbora jedinice tog stratuma jednaka je n_h / N_h , a inicijalni ponder jednak je N_h / n_h . Imajući u vidu da se u svakom statističkom istraživanju, ma koliko pažljivo bilo provedeno, javljaju neuzoračke greške različitih vrsta, potrebno je izračunati korektivne faktore inicijalnih pondera. Korektivni faktori služe da se, npr. selektivno povećaju inicijalni ponderi jedinica koje pripadaju odgovoru istraživanja, tako da one predstavljaju i jedinice u populaciji koje su klasifikovane kao neodgovor. Osnovna pretpostavka ovakvog korigovanja je da su jedinice uzorka koje nisu odgovorile, po ključnim parametrima istraživanja slične onima koje spadaju u odgovor istraživanja. Ako u slučaju stratifikovanog uzorka u stratumu h imamo odgovor m_h jedinica od ukupno n_h odabranih u uzorak, onda je faktor korekcije inicijalnog pondera jednak n_h/m_h . U ARS-u je inicijalni ponder za domaćinstvo u jednom od 6 stratuma, zapravo, recipročna vrijednost proizvoda tri faktora i to vjerovatnoće izbora primarne jedinice uzorkovanja (popisnih krugova), vjerovatnoće izbora sekundarne jedinice uzorkovanja (domaćinstava) i stope izbora tipa uzorka (jer nije uzet cijeli Ažurirani master uzorak već samo onaj dio domaćinstava koja su direktno kontaktirana i pristala dati odgovor). Korekcija za neodgovor se vrši na svakom od 6 stratuma. Dodatne korekcije, kao što su kalibracija, poststratifikacija se ne vrše jer ne postoje dobri eksterni izvori koji bi poslužili u tu svrhu.

Anketno istraživanje bazirano je na uzorkom odabranim domaćinstvima kao jedinicama posmatranja. Za okvir uzorka domaćinstava obično se koristi baza popisa stanovništva ili

registar stanovništva. Posljednji popis stanovništva u BiH proveden je 1991. godine, nakon kojeg je došlo do velikih pomjeranja stanovništva. Zbog toga je bilo potrebno osigurati ažurnije podatke na osnovu kojih bi se odabrao uzorak. Uz pomoć UNDP-a, pripremljen je i proveden projekat Ažuriranje okvira uzorka u BiH, za koji je finansijska sredstva obezbijedila vlada Velike Britanije, putem svog Odjela za međunarodni razvoj (DFID). Ovim projektom izvršeno je prikupljanje podataka o svim domaćinstvima koja su se nalazila u 1.500 slučajno izabranih popisnih krugova u Federaciji BiH. Prikupljeni su podaci o 80.069 domaćinstava koja čine Ažurirani master uzorak i koji je osnova za izbor uzorka za sva istraživanja na bazi domaćinstava koja se provode na teritoriji BiH. Međutim, kao okvir za ARS anketu korišten je dio Ažuriranog master uzorka, preciznije sva ona domaćinstva koja su bila direktno kontaktirana i pristala dati podatke – njih 67.974. Iz ovog okvira, koji je u svom dizajnu bio stratificiran po entitetima (uključujući Distrikt Brčko) i tipu naselja (gradsko i ostalo) izvršen je izbor 10.501 domaćinstava za BiH, od čega 5.935 domaćinstava za Federaciju BiH. Zato kažemo da je uzorak dizajniran kao stratificiran dvoetafni slučajni uzorak u kojem smo imali 6 stratuma.

1.8 Objavljivanje rezultata

Tematski bilten Anketa o radnoj snazi 2011, koji je izdala Agencija za statistiku BiH, sadrži analizu podataka iz Anketa o radnoj snazi provedenih 2009., 2010. i 2011. godine. Svi podaci prikazani su u statističkim tabelama za nivoe: BiH, oba entiteta i za Distrikt Brčko. Podaci su prikazani u apsolutnim i relativnim vrijednostima (apsolutni brojevi, postotci). Prvi rezultati Ankete o radnoj snazi objavljuju se u Saopćenju. Prvi rezultati Ankete o radnoj snazi, u Federalnom zavodu za statistiku, objavljeni su **110 dana** nakon kraja referentnog perioda. Konačni rezultati Ankete o radnoj snazi, objavljeni su **203 dana** nakon kraja referentnog perioda. Takođe se neki podaci objavljuju u publikaciji Federacija BiH u brojkama, kao i u gender publikaciji Žene i muškarci u Federaciji BiH.

1.9 Ključne varijable

- status u aktivnosti (zaposleni, nezaposleni i neaktivni)
- radna snaga ili ekonomski aktivno stanovništvo
- radno sposobno stanovništvo
- starosne grupe stanovništva
- stepen obrazovanja stanovništva
- ekonomska aktivnost
- zanimanje
- broj sati rada
- status u zaposlenju

1.10 Ključne statistike

- broj i struktura nezaposlenih osoba
- broj i struktura zaposlenih osoba
- broj i struktura aktivnog stanovništva
- broj i struktura neaktivnog stanovništva

- stopa nezaposlenosti
- stopa zaposlenosti
- stopa radne aktivnosti

1.11 Upitnik

Upitnici korišteni u Anketi radne snage su:

Upitnik za Anketu o radnoj snazi – upitnik o odgovoru/odzivu (ARS1),
 Upitnik o neodgovoru/neodzivu (ARS2),
 Uputstvo za popunjavanje upitnika(ARS3),
 Spisak stambenih jedinica iz uzorka (ARS4),
 Izvještaji o toku anketiranja (ARS5 i ARS5a).

Upitnik o odgovoru/odzivu(ARS1) sastoji se iz dva dijela: ARS-1a i ARS-1b. U dijelu ARS-1a prikupljaju se demografski podaci za sve članove izabranih domaćinstava. U dijelu ARS-1b prikupljaju se podaci o radnim karakteristikama stanovništva starosti 15 i više godina. Dio upitnika ARS-1b podijeljen je u poglavlja po temama koje se obrađuju:

Dio A Radna aktivnost u referentnoj sedmici;

Dio B Karakteristike glavnog posla;

Dio C Drugi-dodatni posao;

Dio D Prethodno radno iskustvo;

Dijelovi E i F Traženje posla, metodi traženja posla i trenutni status;

Dio G Obrazovanje;

Dio H Situacija godinu dana prije ankete;

Dio I Dohodak i prihod domaćinstva.

U upitnik ARS 2011 uključena su pitanja za ad hoc modul:

Dio J Ad hoc modul – Zaposlenost osoba sa zdravstvenim poteškoćama.

Šifarnici i klasifikacije u okviru Uputstva za popunjavanje upitnika ARS3:

Šifarnik država,

Šifarnik općina,

Klasifikacija djelatnosti usklađena sa Nace Rev.1.1,

Klasifikacija djelatnosti usklađena sa Nace Rev.2,

Klasifikacija zanimanja usklađena sa ISCO-08.

Upitnik o odgovoru/odzivu – ARS1 za 2011. godinudostupan je u okviru tematskog biltena pripremljenog od strane Agencije za statistiku BiH, objavljen i na web stranici Federalnog zavoda za statistiku: http://www.fzs.ba/Anketa/LFS_2011_001_01_bh.pdf

1.12 Kontakt informacije

Samka Avdić, šef Odsjeka za statistiku tržišta rada,
 e-mail:samka.avdic@fzs.batel: +387 33 20 64 52 lokal 138

Mujesira Salihagić, stručni savjetnik za statistiku plaća i troškova rada u Odsjeku za statistiku tržišta rada, e-mail: mujesira.salihagic@fzs.ba

Anes Smailbegović, stručni savjetnik za statistiku zaposlenosti i nezaposlenosti u Odsjeku za statistiku tržišta rada, e-mail: anes.smailbegovic@fzs.ba

2 Relevantnost

Anketa o radnoj snazi zadovoljava potrebe korisnika jer je pripremljena u skladu sa EU standardima i preporukama i proizvodi podatke uporedive sa drugim zemljama.

2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih statistika Evropskog statističkog sistema(ESS)

Anketa o radnoj snazi je pripremljena na osnovu regulative EC broj 377/2008 prema kojoj u ARS 2011 nije obuhvaćenajedna obavezna varijabla iz Regulative:potreba za staranjem - kol 120. Stopa raspoloživih statistika iznosi 99% $[(195/196 \times 100)]$ poštujući sve obavezne varijable po uredbi.

3 Tačnost

3.1 Greške uzorkovanja

3.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka -Koficijent varijacije

Greške uzorkovanja se prikazuju za sljedeće statistike i/ili varijabe: ukupno stanovništvo, radno sposobno stanovništvo,radnu snagu, zaposlene osobe, nezaposlene osobe, neaktivne osobe, osobe mlađe od 15 godina, osobe 15-64 godina, stopu aktivnosti, stopu zaposlenosti i stopu nezaposlenosti.

U anketnim istraživanjima gdje je jedinica posmatranja domaćinstvo i rezultati se često prezentiraju kao proporcija ili postotak nije primjereno prikazati grešku u slučajnom uzorku samo u formi koeficijenta varijacije nego i preko intervala pouzdanosti.

Tabela 1. Intervali pouzdanosti (povjerljivosti), standardna devijacija, koeficijent varijacije - ARS 2011

	Procjena (000)	Standardna devijacija	Donja 95% granica pouzdanosti	Gornji 95% granica pouzdanosti	Koeficijent varijacije %
1. Ukupno stanovništvo	1.943	60	1.826	2.060	3,1
2. Radno sposobno	1.611	49	1.515	1.706	3,0
3. Radna snaga (4+5)	678	24	631	725	3,6
4. Zaposlene osobe	480	18	445	514	3,7
5. Nezaposlene osobe	198	10	179	218	5,0
6. Neaktivne osobe	933	28	878	988	3,0
7. Osobe mlađe od 15 godina	332	13	307	358	3,9
8. Osobe 15-64 godina	1.332	43	1.247	1.418	3,3
Stope (%)					
Stopa aktivnosti	42,1	0,6	41,0	43,2	1,4
Stopa zaposlenosti	29,8	0,5	28,7	30,8	1,8
Stopa nezaposlenosti	29,2	0,9	27,4	31,0	3,2

3.1.2 Objašnjenja

Greške uzorkovanja nastaju kao činjenica da se anketa ne provodi na potpunom obuhvatu, na cijeloj ciljanoj populaciji (koja bi u slučaju ARS ankete bila sve osobe u Federaciji BiH starosti 15 godina i više), jer bi provedba ankete na potpunom obuhvatu zahtjevala mnogo više vremena, kao i veliki budžet. Anketa se provodi na uzorku, odnosno na dijelu domaćinstva. Takođe je poznato, da je za jedno istraživanje moguće izabrati veliki broj uzoraka, pri čemu bi svaki uzorak dao određene procjene ključnih indikatora koje bi bile više ili manje različite. Upravo nam greške uzorkovanja, koje su za razliku od neuzoračkih grešaka mjerljive, ukazuju na to koliko su naši dobijeni indikatori pouzdani. Kao provjera pouzdanosti indikatora koristi se koeficijent varijacije (CV) i interval pouzdanosti.

U ARS anketi prihvaćena je sljedeća notacija:

- **(I)** Podatak je **manje siguran**, ako je koeficijent varijacije (CV) manji od 0,20, a jednak ili veći od 0,10 ili, izraženo u procentima, $10\% \leq CV < 20\%$
- **(II)** Podatak je **nesiguran**, ako je koeficijent varijacije (CV) manji od 0,30, a jednak ili veći od 0,20 ili, izraženo u procentima, $20\% \leq CV < 30\%$
- **(III)** Podatak je **ekstremno nesiguran**, ako je koeficijent varijacije (CV) jednak ili veći od 0,30 ili, izraženo u procentima $CV \geq 30\%$

3.1.3 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Greške uzorkovanja na ključnim indikatorima (stopa zaposlenosti, nezaposlenosti, aktivnosti) su sasvim prihvatljive. Veća pouzdanost drugih indikatora ili ovih glavnih, ali na detaljnijim nivoima, je moguća u sadašnjoj situaciji samo u slučaju povećanja uzorka (jer je nemoguće izvršiti pouzdano precizniji odabir uzorka). S druge strane, povećanje uzorka neće biti potrebno u situaciji kad se kao okvir za izbor uzorka budu koristili podaci iz popisa stanovništva koji će omogućiti drugačiji dizajn uzorka i ciljano biranje populacije.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Greške obuhvata

3.2.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata

Obzirom da obično ne posmatramo sve jedinice okvira, nego samo izabrane u uzorak, moramo taj udio procijeniti podacima o (ne)relevantnosti jedinica u uzorku.

Jedan od razloga prekomjernog obuhvata je vremenska razlika između ažuriranja Master uzorka i izbora uzorka. Na taj način se obuhvataju domaćinstva u kojima niko ne stanuje, prazne stambene jedinice, što predstavlja problem jer mijenja stopu neodgovora koja ima uticaj na pondere odnosno na procjene.

Osobe nisu prijavljene na adresi gdje stvarno stanuju. To nije problem ako na toj adresi neko živi. Prema podacima ARS 2011 u uzorak je izabrano cca 3 % osoba, koje su prijavljene u nenaseljenim stambenim jedinicama.

3.2.1.2 Greška nedovoljnog obuhvata

Jedan od razloga podizvještavanja je vremenska razlika između ažuriranja Master uzorka i izbora uzorka. Na taj način se ne obuhvataju domaćinstva koja su formirana poslije ažuriranja Master uzorka, a koja bi trebalo da se nalaze u okviru za izbor uzorka.

3.2.1.3 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Redovno ažuriranje master uzorka, obezbjeđivanje baze popisa stanovništva za okvir uzorka.

3.2.2 Greške mjerenja

3.2.2.1 Kontrole za otkrivanje grešaka mjerenja i procesuiranja podataka

Anketari koji anketiraju osobe u domaćinstvima obučeni su da čitaju pitanja i ponuđene modalitete odgovora iz anketnog upitnika, i bilježe sve odgovore ispitanika, bez vršenja uticaja na ispitanike.

Prije nego se pristupi unosu podataka, papirni obrasci se vizuelno pregledaju i ukoliko se uoče neke nepravilnosti u podacima, koje se ne mogu korigovati na osnovu ostalih podataka, osoba zadužena za ovu kontrolu uspostavlja telefonski kontakt sa domaćinstvom i tako sazna prave informacije na osnovu kojih koriguje podatke na upitniku.

U toku samog unosa podataka u elektronsku bazu podataka (Blaise 4.7. - softver za anketna istraživanja), podaci se drugi put kontrolišu. U program za unos anketnih podataka ugrađene su kontrole koje onemogućavaju da se u bazu unesu računski i logički neispravni podaci. To su, uglavnom, "hard" kontrole koje zaustavljaju unos, ne dozvoljavaju unos neispravnih podataka. Ovakav način unosa obezbjeđuje da nakon završenog unosa imamo bazu sa logički i računski prilično čistim podacima.

Ukoliko je neophodno i u ovoj fazi se ponovo kontaktira domaćinstvo telefonski, da bi se korigovali podaci. Mali je broj implementiranih kontrola koje samo upozoravaju ali dozvoljavaju unos podataka koji nije u skladu sa unaprijed definisanom kontrolom (tzv. "soft" kontrole). Na početku unosa podataka sa obrasca se provjerava, da li je to domaćinstvo iz izabranog uzorka za ovo istraživanje. Nije moguće unijeti podatke za domaćinstvo koje nije izabrano u uzorak. Takođe nije moguće unijeti dva puta obrazac za isto domaćinstvo. Unutar samog obrasca postoje određene veze između podataka koje su definisane kroz kontrole, kao npr. da ne može osoba koja je stara 14 godina imati diplomu visoke spreme, itd.

Pored prikupljenih podataka o osobama koje su dale podatke za ARS 2011 – odgovoru, u posebnu bazu podataka, putem odvojenog softvera za unos podataka, unose se podaci za domaćinstva za koja nisu prikupljeni podaci, tj. podaci o neodgovoru. Ne vrši se imputacija odgovora za ova domaćinstva. Zbir domaćinstva iz ove dvije baze podataka (odgovor i neodgovor) mora odgovarati ukupnom broju domaćinstava izabranih u uzorak za ARS 2011.

3.2.2.2 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Greške mjerenja su moguće u fazi prikupljanja podataka zbog nerazumijevanja pitanja od strane ispitanika, posebno starijih osoba ili osoba za koje je odgovore dao drugi član domaćinstva. To su najčešće nerazumijevanje referentnog perioda koji se odnose pitanja, nerazumijevanje koncepta trenutnog statusa u aktivnosti (davanje izjava prema formalnom statusu bez obzira na uputstva i napomene) i sl. Najčešće greške su se pojavile na sljedećim pitanjima: godina završetka škole, sati rada, ekonomska aktivnost, zanimanje, dohodak.

Najčešća greška koju su pravili anketari je popunjavanje pogrešnih kolona, tj. popunjavanje podataka za određenog ispitanika u jednoj koloni do neke faze rada, a onda popunjavanje podataka za istog ispitanika u drugoj koloni. Ovo nastaje zbog skokova-filtera kojima se preskače određeni set pitanja. Iako su kolone nijansirane kako bi se razlikovale i na instruktaži je naglašena obaveza ispisivanja rednih brojeva ispitanika u odgovarajuću kolonu do kraja upitnika, greške se ipak javljaju.

3.2.2.3 Postupanje u slučaju grešaka mjerenja

Sastavni dio obrasca je i prostor za napomenu koju popunjava anketar. Sadržaj napomene može da pomogne u otklanjanju grešaka u podacima na upitniku ili podacima o osobama u domaćinstvu. Osoba zadužena za metodološku podršku unosa podataka je zadužena za otklanjanje greške. U tu svrhu koristi ostale podatke u upitniku koji mogu pomoći za ispravljanje pogrešnog podatka, kao i napomenu koju je upisao anketar. Ako to nije dovoljno, uspostavlja se telefonski kontakt sa domaćinstvom i pokušava se saznati ispravan podatak. Ukoliko ne postoji telefonski broj za to domaćinstvo uspostavlja se kontakt sa anketarom koji je bio zadužen za to domaćinstvo i traži se da ponovo posjeti to domaćinstvo i koriguje netačan podatak. Ni jedan podatak se ne ispravlja automatski.

3.2.2.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka -Stopa editovanja/uređivanja podataka

Eventualne greške koje nastanu prilikom anketiranja ispravljaju se u papirnoj formi od strane kontrolora, i kasnije prilikom unosa podataka, prije same obrade podataka. Tako da ne postoje tačne evidencije o ispravkama.

3.2.2.5 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Svaki anketar dobija kompletan metodološki materijal sa svim objašnjenjima. Svakom anketaru je sve vrijeme trajanja terenskog rada na raspolaganju kontrolor koji mu može pomoći ukoliko ima neke dileme za pojedina pitanja na obrascu. Veza sa anketarom postoji i nakon završenog terenskog rada.

Instruktaža anketara se održava svake godine, prije početka terenskog rada i predstavlja važnu fazu u ovom istraživanju jer obučava anketare o načinu komunikacije sa ispitanicima i omogućava da anketari na pravi način razumiju sva pitanja iz obrasca što rezultira manjim brojem neispravnih odgovora.

3.2.3 Greške neodgovora

3.2.3.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa neodgovora/neodziva izvještajne jedinice

Tabela 2: Stope neodgovora- odnos broja domaćinstva iz uzorka od kojih nije dobijen odgovor (broj upitnika ARS2) i ukupnog uzorka, pomnožen sa 100

	Stopa neodziva (%)	Broj domaćinstava koja su dala odgovor	Broj domaćinstva neodgovora	Ukupan uzorak
Federacija BiH	11,63	5.245	690	5.935

Tabela 3: Razlozi neodgovora

Razlozi neodgovora iz upitnika ARS2

Razlozi neizvršenog anketiranja	FBiH	% učešća u neodgovoru	Stope po vrsti neodgovora
Data adresa ne postoji na terenu	22	3,2	0,37
Prazan stan	119	17,2	2,00
Razrušen stan	7	1,0	0,12
Stan se koristi u poslovne svrhe	4	0,6	0,07
Odsutno domaćinstvo	309	44,8	5,21
Domaćinstvo odbija da bude anketirano	200	29,0	3,37
Drugo	29	4,2	0,49
Ukupno	690	100,0	11,63

3.2.3.2 *Pokazatelj kvaliteta i učinka -Stopa neodgovora/neodziva varijable*

Stopa nedostajućih podataka za ključne varijable je veoma mala, a generalno je kod svake pojedinačne varijable približno 0,1%.

3.2.3.3 *Postupci u slučaju neodgovorana pojedina pitanja (item non-response)*

Ako nedostaju podaci tj. nisu dati odgovori na određena pitanja (o određenim varijablama), uspostavlja se telefonska veza s izvještajnom jedinicom, odnosno osobom iz domaćinstva i uz njenu pomoć po potrebi dopunjavaju nedostajuće vrijednosti. Ako se ne uspije uspostaviti telefonska veza vrijednost varijable se procjenjuje na bazi istorijskih podataka.

Što se tiče neodgovora na pojedina pitanja, problem će se prevazići pisanjem preciznijih metodoloških uputa, koje se odnose na određeno pitanje (varijablu).

3.2.3.4 *Postupci za smanjenje stope neodgovora*

Što se tiče potpunog neodgovora za naredne Ankete bi se moglo izvršiti poboljšanje korištenjem ažurnijeg okvira uzorka – bilo popisa stanovništva ili redovnog ažuriranja master uzorka.

3.2.3.5 *Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa imputiranih podataka*

Imputiraju se nedostajuće vrijednosti pitanja (odnosno varijabli), na koje anketirane osobe nisu željele ili htjele odgovoriti. Udio imputiranih podataka veoma je mali, približno 0,1% za svaku od

tri imputirane varijable: 1. Uobičajeno sedmično trajanje radnog vremena, 2. Dužina traženja posla i 3. Vlastito viđenje svog statusa u aktivnosti.

3.2.3.6 Pokazatelj kvaliteta i učinka- Broj učinjenih grešaka, prema vrsti

Obzirom da se greške otklanjaju prije i prilikom unosa podataka, ne vrši se naknadna revizija podataka. Metodologija je korektno primijenjena, u saopćenje za javnost nije uključen pogrešan podatak, te nisu objavljene ispravke podataka.

3.2.3.7 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije

Nije provedena revizija.

4 Pravovremenost i aktuelnost

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata

Tabela 3: Pravovremenost prvih rezultata

Referentno razdoblje	4-10 april2011
Datum objave	29.07.2011
Vremenskiraspon	T+110

Prvi rezultati Ankete o radnoj snazi 2011, Federalni zavod za statistiku je objavio **110 dana nakon kraja referentnog perioda.**

4.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata

Tabela 4: Pravovremenost konačnih rezultata

Referentno razdoblje	4-10 april2011
Datum objave	30.10.2011
Vremenskiraspon	T+203

Napomena: Konačne rezultateza nivo države, entiteta i distrikta Brčko, Federalni zavod za statistiku je preuzeo od Agencije za statistiku BiH.

Konačni rezultati Ankete o radnoj snazi 2011, objavljeni su **203 dananakon kraja referentnog perioda.**

4.2 Aktuelnost objave

4.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Aktuelnost objave

Tabela 5: Aktuelnost objave

Najavljeni datum	31.07.2011.
Datum objave	29.07.2011.
Vremenskarazlika	T-2

Stvarni datum objave rezultata Ankete o radnoj snazi je raniji za 2 dana u odnosu na predviđeni/najavljeni datum objave u godišnjem kalendaru publikovanja.

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i aktuelnost objave

Nije bilo kašnjenja u objavljivanju prvih rezultata.

5 Dostupnost i jasnoća

5.1 Dostupnost

5.1.1 Kanali diseminacije

Pri objavljivanju rezultata provedene Ankete o radnoj snazi 2011 korišteni su sljedeći diseminacijski kanali:

Tabela 6: Kanali diseminacije

Broj	Kanali diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Pisani zahtjevi korisnika po njihovoj specifikaciji	DA
3	Podaci koji se objavljuju putem telefona	DA
4	Digitalni mediji (CD, diskete, itd ..)	DA
5	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	NE
6	Tematski bilten	DA
7	Posebne printane publikacije	DA
8	Baze, dostupne spoljnim korisnicima	NE
9	Statistički zaštićeni mikropodaci	NE

5.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih kanala diseminacije

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 67% (6/9X100).

5.1.3 Načini diseminacije

Pri objavljivanju rezultata provedene Ankete o radnoj snazi 2011 korišteni su sljedeći načini diseminacije:

Tabela 7: Načini diseminacije

Broj	Načini diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Web stranice ostalih institucija	DA
3	Web stranice međunarodnih organizacija	NE

4	Tematske Web stranice (npr.popis stanovništva)	NE
5	Pisani zahtjevi	DA
6	Telefonsko posredovanje	DA
7	Digitalni mediji (CD, diskete, itd ..)	DA
8	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	NE
9	Godišnjak	DA
10	Federacija BiH u brojkama	DA
11	Prva objava – saopćenje	DA
12	Tematski bilten	DA
13	Posebne publikacije	DA
14	Publikacije Eurostata	NE
15	Publikacije ostalih međunarodnih organizacija (OECD, IMF)	NE
16	Baze podataka, namijenjene za internu upotrebu	DA
17	Baze, dostupne spoljnim korisnicima	NE

5.1.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih načina diseminacije

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 65% (11/17X100).

5.1.5 Pokazatelj kvaliteta i učinka –Broj pristupa on-line bazi podataka

Ovo treba biti razvijeno u saradnji sa IT osobljem.

5.2 Jasnoća

U publikacijama Ankete o radnoj snazi dostupna su metodološka objašnjenja osnovnih indikatora i pojmova.

5.1.1 Printane publikacije i internetska objava

- Saopćenje "Anketa o radnoj snazi 2011 – Prvi rezultati",
- Tematski bilten "Anketa o radnoj snazi 2011 - Konačni rezultati",
- "Federacija BiH u brojkama",
- Gender publikacija "Žene i muškarci u Federaciji BiH",
- "Statistički godišnjak/ljetopis Federacije BiH",
- web stranica Federalnog zavoda za statistiku www.fzs.ba

5.1.1.1 Diseminirani rezultati

Rezultati su prikazani u tabelama, u apsolutnim brojevima izraženim u hiljadama i u procentima.

5.1.1.2 Nivo (detaljnost) diseminacije

Podaci su prikazani po spolu, pojedinim starosnim grupama, tri osnovna sektora djelatnosti, nivoima obrazovanja, položaju u zaposlenju, dužini radnog vremena, trajanju nezaposlenosti.

5.1.1.3 Metapodaci

Nema sistema meta podataka, ali sastavni dio svake publikacije su neki pokazatelji koji će ući u sistem meta podataka: Kontakt (organizacija, organizacijska jedinica, e-mail adresa); Metadata ažuriranje - datumi; Statistička prezentacija (opis podataka, klasifikacijski sistem, sektorska pokrivenost, statistički koncepti i definicije, statistička jedinica, statistička populacija, referentno područje, vremenska pokrivenost, bazni period); Jedinica mjere; Referentni period; Institucionalni mandat (pravni akti i drugi sporazumi, davanje podataka); Povjerljivost (povjerljivost – politika, povjerljivost – obrada podataka); Politika publikovanja (kalendar publikovanja, kalendar pristupa publikacijama, pristup korisnika); Učestalost diseminacije; Format diseminacije (saopćenja – vijesti, publikacije, on-line baza podataka, pristup Micro-podacima, ostalo); Dostupnost dokumentacije (metodološka dokumentacija, dokumentacija kvaliteta); Menadžment kvaliteta (osiguranje kvaliteta, procjene kvaliteta); Relevantnost(korisničke potrebe, zadovoljstvo korisnika, potpunost); Tačnost i pouzdanost (ukupna tačnost, uzoračka greška, neuzoračka greška - a) greška obuhvata b) greška mjerenja c) greška obrade d) greška neodgovora); Pravovremenost i aktuelnost (pravovremenost, aktuelnost); Uporedivost (uporedivost – geografska, uporedivost – vremenska); Koherentnost (koherentnost – međudomenska, koherentnost sa npr. statistikom stanovništva, koherentnost sa npr. procjenom zaposlenosti u nacionalnim računima, koherentnost sa procjenom zaposlenosti koje potiču iz posl. istraživanja, koherentnost – interna); Troškovi i opterećenost; Revizija podataka (revizija podataka – politika, revizija podataka – praksa); Statistička obrada (izvori podataka, učestalost prikupljanja podataka, prikupljanje podataka, provjera valjanosti podataka, kompilacija podataka, podešavanje).

5.1.1.4 Mjere za poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata

Prikazivanje podataka po zanimanjima, područjima djelatnosti.

Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti meta podataka

Ukupan broj korištenih metadata elemenata iz preporučene Referentne ESMS je 56. Broj raspoloživih metadata elemenata u Anketi radne snage 2011 je 52.

Znači stopa kompletnosti metapodataka za Anketu o radnoj snazi iznosi 93% ($52/56 \cdot 100$).

6 Uporedivost i skladnost

6.1 Vremenska uporedivost

6.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija

Od 2006. godine do danas (2011.) Anketa o radnoj snazi se provodi na isti način, jedanput godišnje u proljeće (u aprilu mjesecu). Trenutno imamo vremensku seriju od 6 godina, tako da je vrijednost pokazatelja 6.

6.1.2 Prekidi u vremenskim serijama

Nije bilo prekida godišnjih vremenskih serija.

6.1.3 Ostali faktori, koji utiču na vremensku uporedivost

Nova pitanja uključena u upitnik za ARS 2010 o dužini odsustva sa posla i primanju naknade za vrijeme trajanja odsutnosti sa posla, uključena su, u 2011. godini, u sintaksu za način izračunavanja broja zaposlenih osoba, a takođe i utvrđivanje ukupnog broja nezaposlenih osoba. Ove promjene mogu imati neznatan uticaj na vremensku uporedivost podataka.

6.2 Geografska uporedivost

6.2.1 Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Moguće je poređenja rezultata Ankete o radnoj snazi u drugim Evropskim zemljama, jer su primijenjene isteregulative. Međutim, zemlje članice EU provode ARS anketu kontinuirano tokom godine, dok se u BiH ova anketa provodi jedanput godišnje, u toku dvije sedmice.

6.3 Desezoniranje

Podaci Ankete o radnoj snazi, obzirom na sadašnju periodiku provođenja (godišnje), se ne desezoniraju.

6.4 Skladnost između prvih i konačnih podataka

6.4.1 Politika diseminacije prvih podataka

Koristimo politiku diseminacije prvih rezultata Ankete o radnoj snazi prvenstveno zbog potreba korisnika podataka za podacima o stopi aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti u našoj zemlji.

6.4.2 Pokazatelj kvaliteta – Skladnost između prvih i konačnih podataka

Prvi rezultati Ankete o radnoj snazi 2011 su identični konačnim rezultatima, te se pokazatelj ne izračunava.

6.4.3 Razlozi za veće razlike između prvih i konačnih podataka

Ne postoje razlike između prvih i konačnih rezultata.

6.5 Skladnost s rezultatima referentnog istraživanja

6.5.1 Kratak opis referentnog istraživanja

Podatke o broju zaposlenih iz Ankete o radnoj snazi možemo uporediti sa podacima o broju zaposlenih koji se prikupljaju provođenjem redovnog Mjesečnog istraživanja o zaposlenima i plaći (Rad-1) u pravnim osobama, i istraživanja o fizičkim osobama – vlasnicima koji samostalno

obavljaju djelatnost - profesiju i osobama koje su kod njih zaposlene (Rad-15). Broj zaposlenih u pravnim osobama rezultat je obrade podataka redovnog Mjesečnog istraživanja (Rad-1), koji pravne osobe popunjavaju na osnovu propisanih evidencija.

Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti svih nivoa, ustanove i druge organizacije. Podaci o zaposlenima u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija rezultat su obrade istraživanja Rad-15, i preuzimaju se od zavoda zdravstvenog osiguranja. U podatke o zaposlenima uključeni su zaposlenici (uključujući zaposlenike u odbrani i policiji) i vlasnici obrta i slobodnih profesija. Istraživanjem o zaposlenima u pravnim osobama obuhvaćeni su zaposleni koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. Istraživanjem o zaposlenima u fizičkim osobama - vlasnicima koji samostalno obavljaju djelatnost - profesiju i osobama koje su kod njih zaposlene, obuhvaćeni su vlasnici i zaposlenici prijavljeni zavodima zdravstvenog osiguranja.

6.5.3 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Skladnost sa referentnim podacima

$$CC3 = \frac{X - Y}{Y}$$

Zaposleni: $= (479.743 - 440.419) / 440.419 = 0,089$

Broj zaposlenih koji je rezultat anketnog istraživanja veći je za 8,9% od broja zaposlenih koji se dobije kao rezultat referentnog srodnog istraživanja, za mjesec april 2011. godine.

$$CC3 = \frac{X - Y}{Y}$$

Nezaposleni: $= (198.162 - 366.658) / 366.658 = - 0,459$

Broj nezaposlenih koji je rezultat anketnog istraživanja manji je za 45,9% od broja nezaposlenih koji se dobije kao rezultat referentnog srodnog istraživanja, tj. zvanične evidencije broja nezaposlenih u zavodima za zapošljavanje.

6.5.4 Razlozi za veća odstupanja

Metodološke razlike između podataka iz referentnih srodnih istraživanja o zaposlenima i podataka dobijenih Anketom radne snage razlikuju se u sljedećem:

- **Izvor podataka:** podaci iz referentnih srodnih istraživanja se baziraju na istraživanjima zaposlenih putem mjesečnog upitnika Rad-1 koji se prikuplja od poslovnih subjekata, i tromjesečnog upitnika Rad-15 koji se prikuplja od zavoda zdravstvenog osiguranja, dok se anketni podaci temelje na procjenjivanju podataka prikupljenih iz uzorka domaćinstava.
- **Period posmatranja:** podaci iz Rad-1 istraživanja se odnose na zadnji dan u mjesecu a iz Rad-15 istraživanja na zadnji dan izvještajnog kvartala, dok se anketni podaci odnose na aktivnost osoba u referentnoj sedmici.
- **Period izvještavanja:** administrativni podaci se prikupljaju mjesečno i tromjesečno, dok se anketa provodi jedanput godišnje.

- **Definiciji zaposlene osobe:** administrativni podaci pokrivaju samo osobe u formalnoj zaposlenosti, dok anketni podaci uključuju sve zaposlene osobe bez obzira na njihov formalni status, što uključuje i vlasnike poljoprivrednih imanja i neplaćene pomažuće članove domaćinstva i osobe koje su u sedmici posmatranja obavljale bilo kakav posao za zaradu (u novcu ili naturi), profit itd.
- **Publikovanje rezultata:** administrativni podaci se objavljuju u dva odvojena izdanja (mjesečno u formi stalnog izvještavanja i godišnje u godišnjaku i formi predmetnog biltena), dok se rezultati ankete objavljuju jedanput godišnje (nakon obavljenog istraživanja).

Metodološke razlike između podataka iz referentnih srodnih istraživanja-evidencija o nezaposlenima i podataka dobijenih Anketom radne snage razlikuju se u sljedećem:

- **Izvora:** administrativni podaci se baziraju na evidenciji nezaposlenih osoba u Federalnom zavodu za zapošljavanje, dok se anketni podaci baziraju na procjenjivanju podataka na bazi uzorka domaćinstava.
- **Periodu posmatranja:** administrativni podaci se odnose na zadnji dan mjeseca, dok se anketni podaci odnose na aktivnost ispitanika u referentnoj sedmici.
- **Period izvještavanja:** administrativni podaci se prikupljaju mjesečno, dok se anketa provodi jedanput godišnje.
- **Definicije nezaposlene osobe:** administrativni podaci pokrivaju sve osobe prijavljene na zavodima za zapošljavanje prema kriterijima definisanim od istih, dok anketni podaci uključuju samo osobe koje zadovoljavaju jasne kriterije definisane od strane Međunarodne organizacije rada (ILO-a) tj. osobe koje u referentnoj sedmici nisu radile – nisu obavljale bilo kakvu aktivnost za plaću, zaradu ili porodičnu korist; aktivno su tražile zaposlenje u prethodne 4 sedmice i raspoložive su za rad – spremne su da počnu sa radom u naredne dvije sedmice. Nezaposlene su takođe i osobe koje nisu tražile zaposlenje u prethodne 4 sedmice jer su već pronašle zaposlenje ali još nisu otpočele sa radom, nego će početi da rade ubrzo nakon provođenja ankete.
- **Publikovanje rezultata:** administrativni podaci se objavljuju u mjesečnoj dinamici i preuzimaju se od Federalnog zavoda za zapošljavanje, a publikuju se u sklopu mjesečnog biltena, dok se rezultati ankete objavljuju samo godišnje (nakon obavljenog istraživanja).

7 Ustupci – kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta

Nijedan trade-offs (ustupak između izlaznih komponenti kvaliteta) nije analiziran u ovom istraživanju.

8 Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika

8.1 Klasificiranje i razumijevanje korisnika

Publikacija Anketa o radnoj snazi 2011 sadrži tabele sa podacima za posljednje tri godine, sa definicijama korištenih pojmova i indikatora te metodološkim objašnjenjima, upitnikom koji je korišten za ARS 2011, objašnjenjem uporedivosti između anketnih i administrativnih podataka.

Ključni korisnici Ankete o radnoj snazi po glavnim grupama segmentacije su:

- javni sektor (Vijeće ministara BiH, Vlada Federacije BiH; ministarstva za rad i socijalnu politiku; Direkcija za ekonomsko planiranje; Direkcija za evropske integracije; Agencija za rad i zapošljavanje BiH i zavodi za zapošljavanje; Agencija za ravnopravnost spolova i Gender centri)
- privredni subjekti
- nauka, istraživanje i obrazovanje (fakulteti i istraživački centri)
- opća javnost
- mediji (RTV kuće i printani mediji)
- strani korisnici (Eurostat; World Bank; IMF; UNDP; ambasade stranih država; strani mediji)

8.2 Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika

8.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Indeks zadovoljstva korisnika

Nije provedeno posebno istraživanje o zadovoljstvu korisnika ovim proizvodom tj. Anketom o radnoj snazi za nivo Federacije BiH.

8.2.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka–Vrijeme od zadnjeg istraživanja zadovoljstva korisnika

Nije provedeno posebno istraživanje o zadovoljstvu korisnika ovim proizvodom tj. Anketom o radnoj snazi za nivo Federacije BiH.

9 Troškovi i opterećenost ispitanika/izvještajnih jedinica

9.1 Troškovi istraživanja statističkog ureda

9.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnji operativni troškovi, prosjek prema glavnim troškovnim komponentama

Troškovi Federalnog zavoda za statistiku za ARS 2011sastoje se od troškova printanja upitnika i nabavke ostalog pratećeg materijala i troškovanaknada (izdaci za plaćanja anketarima, kontrolorima, supervizorima i operaterima za unos podataka).

Tabela 7: Troškovi istraživanja

Materijalni troškovi (KM)	Troškovi naknada (KM)	Troškovi ukupno (KM)
2471,04	143.439,96	145.911,00

9.2 Opterećenost i troškovi ispitanika/izvještajnih jedinica

9.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnje opterećenje ispitanika u satima i/ili finansijskim pokazateljima

Kao pokazatelj opterećenosti izvještajnih jedinica procjenjujemo vrijeme, koje izvještajne jedinice provedu za učešće u anketi. Anketa u domaćinstvima za koja je dobijen odgovor/odziv (domaćinstva za koja je popunjen upitnik ARS1), u prosjeku je trajala 29 minuta po domaćinstvu, a po članu domaćinstva prosječno 12 minuta.

Procjena korištenog vremena za sva domaćinstva za koja je dobijen odgovor/odziv je 2528 sati. Potrošnja vremena, za domaćinstva koja nisu sudjelovala u anketi (domaćinstva za koja je popunjen upitnik ARS2), nije uključena.

Tabela 8: Opterećenje izvještajnih jedinica

Broj odgovorenih izvještaja	Godišnji broj obrazaca	Provedeno vrijeme za jedan upitnik (sati)	Ukupno provedeno vrijeme (sati)
5245	5245	0,481961	2528

9.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Mjere koje treba poduzeti u cilju smanjenja troškova i opterećenosti izvještajnih jedinica:

- smanjenje broja kontakata sa izvještajnom jedinicom,
- korištenje administrativnih podataka (može i dijela istih),
- provođenjem popisa stanovništva dobio bi se puni okvir za izbor uzorka tako da ne bi ista domaćinstva bila opterećena učestalim učestvovanjem u anketama.

10 Povjerljivost, transparentnost i zaštita

10.1 Povjerljivost

Povjerljivost statističkih podataka je zahtijevana Zakonom o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" 63/03 i 9/09), a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti. Tako se u članu 37. Zakona o statistici u Federaciji BiH navodi da "Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašteni organi i ustanove preduzeće sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja u druge a ne u statističke svrhe", a u članu 38. istog Zakona se kaže "Lica koja imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon prestanka radnog odnosa".

10.2 Transparentnost

Korisnici su upoznati sa načinom korištenja podataka iz Ankete o radnoj snazi.

Publikovani rezultati ankete su apsolutno nepristrasni i politički neutralni.

Nisu uočene greške u publiciranim izdanjima Ankete o radnoj snazi 2011, tako da nije bilo potrebe za korekcijama i objavom istih.

10.3 Zaštita

Navedeno u poglavlju 10.1.

11 Zaključak

U narednom periodu potrebno je:

- Uspostaviti procedure za potpunu evidenciju o ispravkama u fazi editovanja/uređivanja podataka za sve varijable (ne samo za ključne);
- U saradnji sa IT osobljem treba razviti sistem za evidentiranje broja pristupa elektronskim publikacijama i saopćenjima;
- Potrebno je, putem provođenja posebne Ankete o zadovoljstvu korisnika, obezbjediti informacije o zadovoljstvu korisnika.